

AKTUAR MOLIYA VA BUXGALTERIYA HISOBI ILMIY JURNALI

Vol. 4 Issue 05 | pp. 21-25 | ISSN: 2181-1865

Available online <https://finance.tsue.uz/index.php/afa>

HUDUDIY BANK MOLIYA TIZIMINING INTEGRATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH

Jumayev Baxodir Raxmatullayevich
Buxoro muhandislik-texnologiya instituti
“Iqtisodiyot” kafedrasida tayanch doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada mamlakatimiz bank-moliya tizimidagi amalga oshirilayotgan islohotlar, bank xizmatlarini raqamlashtirish orqali mijozlarga qulay va tezkor xizmat ko'rsatish tartibi, hududiy bank moliya tizimining integratsion faoliyatini rivojlantirishga doir ATB “Anorbank” faoliyatiga doir PESTO metodining o'tkazilishi va bank tizimining integratsion faoliyatini takomillashtirishga doir takliflar keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: bank moliya tizimi, integratsiya, innovatsion yechimlar, operatsion samaradorlik, me'yoriy standartlar, to'lov tizimlari, IT platformalar, Fintech kompaniyalari.

Абстрактный. В данной статье рассматриваются реформы, реализуемые в банковско-финансовой системе нашей страны, порядок удобного и быстрого обслуживания клиентов за счет цифровизации банковских услуг, внедрение метода ПЕСТО на деятельность АТБ «Анорбанк» по развитию комплексной деятельности региональной банковской финансовой системы, а также предложения по совершенствованию комплексной деятельности банковской системы.

Ключевые слова: банковская финансовая система, интеграция, инновационные решения, операционная эффективность, нормативные стандарты, платежные системы, ИТ-платформы, финтех-компании.

Abstract. This article discusses the reforms implemented in the banking and financial system of our country, the order of convenient and fast customer service through digitalization of banking services, the introduction of the PESTO method on the activities of ATB "Anorbank" on the development. integrated activities of the regional banking financial system, as well as proposals to improve the integrated activities of the banking system.

Keywords: banking financial system, integration, innovative solutions, operational efficiency, regulatory standards, payment systems, IT platforms, fintech companies.

Kirish.

O'zbekiston-2030 strategiyasida bank-moliya tizimini rivojlantirish, raqamlashtirish va texnologiyalarni joriy etish jarayonida raqamli bank xizmatlaridan oqilona foydalaniladi. Bank xizmatlarini raqamlashtirish orqali mijozlarga qulay va tezkor xizmat ko'rsatish ta'minlanadi. Mobil va internet bank xizmatlarini kengaytirish orqali fintech startaplarni qo'llab-quvvatlanadi va ularni bank tizimi bilan integratsiyalash jarayoni

amalgam oshiriladi. Bu orqali yangi innovatsion moliyaviy mahsulotlar yaratiladi. Hududiy bank moliya tizimining integratsion faoliyatini rivojlantirish mavzusi O'zbekiston-2030 strategiyasida Prezidentimiz tomonidan alohida ta'kidlab o'tilgan. Ushbu jarayon banklarning hududiy tarmoqlarini kuchaytirish va ularni xalqaro moliya tizimiga yanada yaqinlashtirishga qaratilgan. Hududiy banklarning o'zaro integratsiyasi uchun, hamkorlikni kuchaytirish, hududiy banklar o'rtasida axborot almashish, hamkorlik va tajriba almashish tizimlarini yaratish, banklarning operatsion samaradorligini oshirish va innovatsion yechimlarni tatbiq etish imkonini beradi.

Adabiyotlar sharhi. Bank moliya tizimining integratsion faoliyatining ilmiy-nazariy jihatlarini xorijiy olimlardan Joseph Stiglitz (Nobel laureati, iqtisodiyot bo'yicha mutaxassis), Paul Krugman (Nobel laureati, iqtisodiyot bo'yicha mutaxassis), Christine Lagarde (Yevropa Markaziy Banki Prezidenti) va boshqalarning bank-moliya tizimiga doir ilmiy-tadqiqot ishlarida yoritilgan. Mahalliy olimlardan Akmal Saidov (O'zbekistondagi yetakchi iqtisodchi), Shavkat Mirziyoyev (O'zbekiston Respublikasi Prezidenti) va Nodira Karimova (Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti professori) kabi olimlarning ilmiy ishlari xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikni kengaytirish, banklarning moliyaviy barqarorligini oshirish uchun risklarni boshqarish tizimini takomillashtirishning uslubiy jihatlarini takomillashtirish masalalarini ilmiy tadqiq etishga bag'ishlangan.

Hududiy bank moliya tizimining integratsion faoliyatini rivojlantirishda xorijiy va mahalliy olimlarning fikrlari bir-birini to'ldiradi. Xorijiy olimlar raqamlashtirish, xalqaro me'yoriy standartlarga moslashish va innovatsiyalarni tatbiq etishning ahamiyatini ta'kidlaydilar. Mahalliy olimlar esa xalqaro hamkorlikni kengaytirish, moliyaviy barqarorlikni oshirish va yashil moliyalash zarurligini qayd etadilar. Ushbu fikrlar hududiy bank tizimining raqobatbardoshligini oshirish va milliy iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shishga yordam beradi.

Tadqiqotning usullari. Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, mantiqiy va qiyosiy tahlil, analiz va sintez, qiyosiy taqqoslash, kabi usullar qo'llanilgan.

Tahlil va natijalar. Hududiy bank moliya tizimining integratsion faoliyatini rivojlantirish mavzusi moliya sohasida muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayon banklarning hududiy tarmoqlarini kuchaytirish va ularni xalqaro moliya tizimiga yanada yaqinlashtirishga qaratilgan. Hududiy banklarning o'zaro integratsiyasiga hamkorlikni kuchaytirish, hududiy banklar o'rtasida axborot almashish, hamkorlik va tajriba almashish tizimlarini yaratish, banklarning operatsion samaradorligini oshirish va innovatsion yechimlarni tatbiq etish imkonini beradi. Umumiy infratuzilma yaratishda esa hududiy banklar uchun umumiy infratuzilma yaratish, masalan, to'lov tizimlari, IT platformalar va xavfsizlik choralari ko'rish uchun ularga resurslarni birlashtirish va xizmat sifatini yaxshilash imkonini beradi.

Tijorat banklarini xalqaro moliya tizimiga integratsiya qilish uchun xalqaro standartlarga moslashish jarayonida hududiy banklar xalqaro moliyaviy standartlarga moslashish uchun o'zlarining ichki jarayonlarini qayta ko'rib chiqishlari kerak. Bu xalqaro bozorlarga chiqish va xalqaro hamkorlar bilan ishlash uchun muhimdir. Banklar tomonidan xorijiy investitsiyalarni jalb qilish maqsadida hududiy banklar o'z moliyaviy ko'rsatkichlarini yaxshilashlari va ishonchli moliyaviy hisobotlarni taqdim etishlari kerak.

Innovatsiyalar va raqamlashtirish jarayonida raqamli bank xizmatlari, Fintech hamkorligi, moliya va iqtisodiy bilimlarni oshirish alohida ahamiyat kasb etib kelmoqda. Hududiy banklar raqamli bank xizmatlarini rivojlantirish va mijozlarga yanada qulay va tezkor xizmat ko'rsatish uchun zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etishlari kerak. Fintech kompaniyalari bilan hamkorlik qilinib, yangi moliyaviy mahsulotlar va xizmatlarni yaratiladi. Xodimlarni o'qitish jarayonida esa hududiy bank xodimlarini xalqaro moliyaviy bozorlar, yangi texnologiyalar va moliyaviy innovatsiyalar haqida xabardor qilinadi. Tijorat banklari tomonidan mijozlarni ma'lumot bilan ta'minlash maqsadida mijozlarni yangi moliyaviy mahsulotlar va xizmatlar haqida xabardor qilish va ularning moliyaviy bilimlarini oshirish uchun seminar va treninglar o'tkazish talab etiladi.

Tadqiqot jarayonida Anorbank ATB misolida bankning moliya tizimining integratsion faoliyatini baholash uchun PESTO modelidan foydalanildi. Hududiy bank moliya tizimining integratsion faoliyatida PESTO modelining qo'llanilishi Anor bank ATB misolida quyidagicha amalga oshirildi:

Anorbank ATB da bankning moliya tizimining integratsion faoliyatini baholash uchun PESTO modeli

Political (Siyosiy)	Economic (Iqtisodiy)	Social (Ijtimoiy)	Technological (Texnologik)	Organizational (Tashkilotli)
Hukumat siyosati orqali	Makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni tahlil qilish	Mijozlar talabiga qarab bank xizmatlarini ko'rsatish	Raqamlashtirish	Ichki tuzilmalarni optimallashtirish
Davlat dastaklaridan foydalanish	Valyuta kursi orqali daromadlilikni oshirish	Moliyaviy savodxonlikka e'tibor qaratish	Innovatsiyalardan foydalanish	Xodimlar malakasini oshirish
Xalqaro hamkorlikni yo'lga qo'yish	Moliyaviy barqarorlikka erishish	Ijtimoiy mas'uliyatli xodimlarni ishga olish	Kiberxavfsizlik qoidalariga rioya qilish	Jarayonlarni optimizatsiya qilish
	Kredit siyosatini oqilona ishlab chiqish			

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib ATB "Anorbank" ning integratsion faoliyatini takomillashtirish yo'llari quyidagilardan iborat bo'lsa maqsadga muvofiq hisoblanadi.

1. Raqamli texnologiyalarni joriy etish
2. Onlayn banking xizmatlarini rivojlantirish orqali mijozlarga qulay va tezkor xizmatlar taqdim etish.
3. Mobil ilovalar va internet bank xizmatlarini takomillashtirish.

4. **Big Data va Sun'iy Intellekt yordamida mijozlar haqida keng ko'lamli ma'lumotlarni to'plab, sun'iy intellekt yordamida tahlil qilish va shaxsiylashtirilgan xizmatlar taklif qilish.**
5. Mijozlarning o'zgaruvchan ehtiyojlariga mos keladigan yangi bank mahsulotlari va xizmatlarini yaratish.
6. Fintech kompaniyalari bilan hamkorlik qilish orqali innovatsion texnologiyalarni bank xizmatlariga integratsiya qilish.
7. Mijozlarning talab va ehtiyojlarini yaxshiroq tushunish uchun muntazam ravishda so'rovnomalar o'tkazish, mijozlarning fikr-mulohazalarini tahlil qilish va xizmat sifatini doimiy ravishda oshirib borish.
8. Mijozlarni bankka sodiq qilish uchun turli xil sodiqlik dasturlari va bonus tizimlarini joriy etish.
9. Bank xodimlarini zamonaviy bank xizmatlari, raqamli texnologiyalar va mijozlar bilan ishlash bo'yicha muntazam ravishda o'qitish va malakalarini oshirish.
10. Xodimlarni rag'batlantirish, ish sharoitlarini yaxshilash va karyera o'sishi imkoniyatlarini taqdim etish orqali ularning motivatsiyasini oshirish.
11. **Bankning ichki ish jarayonlarini avtomatlashtirish orqali samaradorlikni oshirish va xarajatlarni kamaytirish.**
12. Risklarni samarali boshqarish tizimlarini joriy etish va xavflarni minimallashtirish.
13. Bankning moliyaviy ko'rsatkichlarini muntazam ravishda tahlil qilib borish va strategik qarorlar qabul qilishda foydalanish.
14. Xarajatlarni samarali boshqarish va optimallashtirish orqali moliyaviy barqarorlikni ta'minlash.

Xulosa

Xulosa o'rnida shuni aytish lozimki, hududiy bank moliya tizimining integratsion faoliyatini rivojlantirish o'zaro hamkorlikni kuchaytirish, xalqaro standartlarga moslashish, innovatsiyalarni tatbiq etish va moliyaviy bilimlarni oshirish orqali amalga oshiriladi. Bu jarayon hududiy banklarning raqobatbardoshligini oshirish va iqtisodiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Hududiy bank moliya tizimining integratsion faoliyatini takomillashtirish raqamli texnologiyalarni joriy etish, xalqaro me'yoriy standartlarga moslashish, xalqaro hamkorlikni kengaytirish, xodimlarning malakasini oshirish, innovatsion mahsulotlar yaratish, risklarni boshqarish va yashil moliyalash orqali amalga oshiriladi. Ushbu chora-tadbirlar hududiy banklarning raqobatbardoshligini oshirish va milliy iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shishga yordam beradi. Anor bank ATB hududiy bank moliya tizimining integratsion faoliyatini takomillashtirishda PESTO modelidan foydalangan holda siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, texnologik va tashkilotli omillarni chuqur tahlil qilishi va tatbiq etishi mumkin. Bu jarayon bankning raqobatbardoshligini oshirish, mijozlar ehtiyojlarini qondirish va milliy iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shish imkonini beradi. ATB "Anorbank" ning integratsion faoliyatini takomillashtirish uchun raqamli texnologiyalarni joriy etish, innovatsion mahsulotlar va xizmatlar yaratish, mijozlar bilan aloqalarni mustahkamlash, xodimlar malakasini oshirish, ichki jarayonlarni takomillashtirish va moliyaviy ko'rsatkichlarni yaxshilash yo'nalishlarida izchil ishlash zarur. Bu yo'llar bankning bozor raqobatbardoshligini oshirish va mijozlarga sifatli xizmatlar ko'rsatish imkoniyatini yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. <file:///C:/Users/user/Downloads/943.pdf>
2. <https://lex.uz/acts/-3342348>
3. <https://www.bfa.uz/viewnews/161>
4. <https://anorbank.uz/>
5. Mirziyoyev Sh. 2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-sonli farmoni.
6. Ataniyazov J.X. Xalqaro moliya munosabatlari. Darslik. / J.X.Ataniyazov, E.D.Alimardonov; O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2014. – 432 b.
7. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения. / Под ред. Красавиной Л.Н. – М.: Финансы и статистика, 2007. С. 289.
8. Михайлов Д.М. Мировой финансовый рынок: тенденции и инструменты. – М.: Издательство «Экзамен», 2000. С. 150.
9. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения. – М.: Маркетинг, 2003.
10. Международный финансовый рынок. / Под ред. В.А.Слепова, Е.А.Звоновой. – М.: Магистр, 2009. С. 34. // “Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар” илмий-электрон журналі. 3-сон, май-июнь, 2015 йил. www.iqtisodiyot.uz
11. Olimova R.E O'zbekiston va xalqaro moliya tashkilotlar o'rtasidagi moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish masalalari.
12. Хожиматов Р.Х. Жаҳон молия бозори: назарий қарашлар ва умумий тавсифи. // “Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар” илмий-электрон журналі. 3-сон, май-июнь, 2015 йил.
13. Ёвқочев Ш. Халқаро молия институтларининг Ўзбекистон Республикасидаги инвестицион фаолияти таҳлили. // Экономика и бизнес. 2019, 1 (121).
14. Ёвқочев Ш. Халқаро молия институтларининг жаҳон иқтисодиёти архитектурасидаги ўрни. 2018, 6 (114).
15. Ёвқочев Ш. Халқаро молия институтлари фаолиятини ташкил этувчи иқтисодий-математик моделларнинг назарий асослари. // Экономика и бизнес. 2019, 10 (130).
16. Islomiy moliyani rivojlantirish korporatsiyasi hisoboti, 2020. <https://cyberleninka.ru/>
17. Shadybekova D. Foreign investments and innovative development-is the most important factor in expanding Uzbekistan's production capacities International Scientific Journal. // Theoretical & Applied Science Philadelphia, USA. 2018. T. 9. C. 65.

Copyright: © 2024 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution- 4.0 International License (CC - BY 4.0)

